

Кондращенко І.В.

студент,

Науковий керівник: Ткаченко О.М.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДОВКІЛЛЯ ЯК ОДНА З УМОВ ГІДНОГО ІСНУВАННЯ ЛЮДИНИ

Стан екологічної безпеки довкілля в Україні значною мірою впливає на здоров'я та життя людей, а також може призводити до погіршення умов їх життєдіяльності. Екологічні проблеми сьогодення спричиняють небезпеку існування людини на всіх рівнях – від локального до глобального. На думку багатьох науковців, екологічна безпека довкілля – це такий стан системи «природа-техніка-людина», який задовольняє санітарно-гігієнічні, матеріальні та естетичні потреби при збереженні природно-ресурсного та екологічного потенціалу природної системи.

Слід зазначити, що над проблемами екологічної безпеки замислювались такі вчені, а саме : Андрейцев В.І. та Барбашова Н.В. Вони заклали фундамент для подальшого вирішення проблем екологічної безпеки. Разом з тим, аналіз стану дослідженості різних аспектів наукового напрямку «Екологічна безпека» свідчить про термінологічну невизначеність, загальний та декларативний характер більшості запропонованих методів забезпечення безпеки; знаходиться у стадії розвитку комплексний підхід, який враховує широкий спектр складових небезпеки.

Екологічна безпека довкілля вимагає більш глибокої розробки методологічних аспектів і її теорії, опрацювання наукових основ управління нею на базі всебічного дослідження процесів та умов формування небезпеки, потребує уточнення та деталізації понятійно-термінологічного апарату.

Створення системи екологічної безпеки означає задоволення екологічних вимог суб'єктів екосистеми, яка повинна мати пріоритет серед інших аспектів традиційної національної безпеки. Серед національних пріоритетів розвинених країн природоохоронний аспект посідає одне з чільних місць. Ця обставина створює для цих країн значні переваги на світовій арені у взаємовідносинах з державами, в політиці яких екологічна проблематика не є пріоритетною.

Проблеми навколишнього середовища, як правило, впливають на життя країни як вирішальний фактор або як складова національного добробуту й потенційних можливостей держави. Отож національна й міжнародна безпека неможлива без урахування екологічного фактору. З точки зору глобального підходу до питання безпеки, будь-який аспект, що загрожує виживанню планети і її природі, мусить розглядатися як загроза безпеці. Загибель внаслідок ядерної катастрофи й загибель від браку повітря – це все одно загибель.

Аналіз існуючих проблем екологічної безпеки та досліджень з розробки і впровадження технічних рішень щодо зменшення шкідливого впливу на людину та довкілля дозволяє констатувати наступне. Суттєву регіональну небезпеку спричиняють відходи виробництва та споживання. Недостатньо розвиваються дослідження з їх переробки та утилізації в окремих господарських комплексах. Також формується екологічна небезпека, пов'язана з трансформацією ландшафтів.

Вагомими чинниками формування екологічної небезпеки є різні види шкідливого фізичного впливу. Особливу небезпеку для людини і довкілля спричиняють стійкі органічні забруднювачі (СОЗ). Основними джерелами їх надходження в природне середовище є місця складування застарілих і заборонених для використання пестицидів, підприємства з виробництва хлорорганічних продуктів, а також сміттєспалювальні заводи та інші об'єкти.

Ефективність правової охорони природного середовища багато в чому залежить від стану законодавства про його охорону. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», прийнятий у 1991 р., є основним законом при регулюванні суспільних відносин щодо охорони довкілля, забезпечення екологічних прав громадян України. Важливу роль тут відіграє гуманітарний аспект екологічної безпеки.

По лінії Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) у м. Женеві розташовані Секретаріати наступних природоохоронних конвенцій:

- Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22 березня 1989 р.;
- Роттердамська конвенція про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі від 10 вересня 1998 р.;
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі від 22 травня 2001 р.;

Вашингтонська конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення від 3 березня 1973 р.

Отже, успішне розв'язання проблеми екологічної безпеки можливе лише за умови освіти громадян у поєднанні з їх екологічним вихованням. Екологічне знання включає усвідомлення та розуміння дії екологічних законів, принципів взаємовідносин різних об'єктів природи між собою та з людиною, організації, управління, використання природи та її ресурсів для забезпечення життєдіяльності людини та людства.

Важливим є також вдосконалення національного законодавчого та нормативно-правового забезпечення вільного доступу громадян до екологічної інформації з метою підвищення можливостей реалізації конституційних прав громадян на отримання екологічної інформації, ролі громадськості у процесі забезпечення та реалізації права на безпечне довкілля. Отже, забезпечення екологічної безпеки нині залишається основним способом розв'язання екологічних проблем, який відкриває нові можливості діяльності у сфері національної безпеки – воєнної, політичної, економічної, соціальної тощо.